

Länsstyrelsen
Stockholm

Stöd till barn i riskutsatta miljöer

En kartläggning över idéburen sektors stöd
i Stockholms län

Innehåll

Regional kartläggning av stöd till barn i riskutsatta miljöer3

MISSBRUK.....	5
PSYKISK SJUKDOM/FUNKTIONSNEDSÄTTNING.....	6
VÅLD I HEMMET	8
ÖVRIGT STÖD.....	10

Tillvägagångssätt13

Sammanställning av stöd till barn i riskutsatta miljöer14

Du hittar publikationen på vår webbplats
www.lansstyrelsen.se/stockholm

För mer information kontakta

Länsstyrelsens enhet för social utveckling

Kaisa Snidare

Tfn: 08-785 40 78

kaisa.snidare@lansstyrelsen.se

Malin Carlström

malin.carlstrom@lansstyrelsen.se

Utgivningsår

2013

ISBN

978-91-7281-575-9

Foto omslag

Kerstin Stickler

Regional kartläggning av stöd till barn i riskutsatta miljöer

Det finns många aktörer, både från offentlig och från idéburen sektor, som erbjuder stöd till barn som växer upp i familjer med missbruk, psykiska funktionshinder och/eller våld. Länsstyrelsen Stockholm och Kommunförbundet Stockholms Län (KSL) har tillsammans med representanter från offentlig och idéburen sektor identifierat ett behov av att ta reda på *vem* som gör *vad* för *vilka* på området stöd till barn i riskutsatta miljöer och deras familjer i Stockholms län. Förhoppningen är att sådan kunskap ska kunna bidra till ett bättre samarbete mellan olika offentliga och idéburna aktörer och att det stöd som erbjuds i förlängningen ska nå fram till fler barn. Detta är grunden till den kartläggning som genomförts under hösten 2013 i syfte att utforska vilka idéburna aktörer som är verksamma inom området stöd till barn i riskutsatta miljöer.

I denna kartläggning är betydelsen av riskutsatt miljö en miljö där en eller båda av ett barns föräldrar/vårdnadshavare/styvföräldrar har en missbruksproblematik (alkohol, narkotika, dopning eller läkemedel), en psykisk funktionsnedsättning/sjukdom och/eller en miljö där våld mot en närstående förekommer.

Denna sammanställning grundar sig på de svar som inkommit via en enkät i den regionala kartläggningen av idéburna aktörer som erbjuder stöd till barn i riskutsatta

miljöer. De organisationer som svarat på enkäten eller hört av sig via mail eller telefon är således de som presenteras i denna broschyr. Kartläggningen inkluderade 103 organisationer varav 84 valde att delta i undersökningen. Av dessa 84 angav 57 att de på något vis arbetar med stöd till barn i riskutsatta miljöer. Se sida 13 för mer information kring kartläggningens tillvägagångssätt.

Förutom de tre områden som ingått i definitionen av riskutsatt miljö tillkommer i denna sammanställning ett område som kallas *övrigt stöd*, se vidare beskrivning under denna rubrik. Under dessa fyra områden ingår olika former av stöd, vilka i denna presentation delats upp i tre kategorier:

- Stöd riktat direkt till barnet
- Stöd riktat till familjen eller vårdnadshavaren
- Indirekt stöd i form av utbildning av professionella samt insatser riktade till politiker/opinionsbildning

En organisation kan ge stöd inom flera områden och även inkludera olika former av stöd, därav kan samma organisation förekomma under flera rubriker i sammanställningen som följer.

MISSBRUK

Inom detta område återfinns organisationer som erbjuder stöd till barn som har minst en vårdnadshavare med en missbruksproblematik. Denna problematik kan kretsa kring alkohol, narkotika, dopning och/eller läkemedel.

Organisationer inom området missbruk som erbjuder **stöd riktat direkt till barnet:**

- Al-Anon familjegrupper i Sverige
- Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN
- Ersta Vändpunkten
- Frälsningsarmén
- Föräldraföreningen Mot Narkotika i Stockholm
- Maskrosbarn
- Rom och Resande Kvinnojour
- Stockholms Läns Nykterhetsförbund
- Stiftelsen Trygga Barnen
- Unga KRIS

Det stöd som organisationerna erbjuder direkt till barnen kan variera. Det kan handla om enskilt samtalsstöd, direkt eller via telefon, stödgruppsverksamhet eller stöd via internet såsom chatt, e-post, diskussionsforum eller självhjälpsbaserade program. Kartläggningen visar att de vanligaste formerna av stöd är enskilt samtalsstöd och stödgruppsverksamhet, följt av individuellt stöd via telefon, chatt eller e-post. Flera av organisationerna anordnar även sommarläger för barn i målgruppen. De åldersgrupper som organisationerna erbjuder stödet till kan variera, men organisationerna ovan täcker tillsammans in samtliga barn, 0–18 år.

Organisationer inom området missbruk som erbjuder **stöd riktat till familjen eller vårdnadshavaren:**

- Ersta Vändpunkten
- Frälsningsarmén
- KSAN
- RFHL-Stockholm
- Rom och Resande Kvinnojour
- Stockholms Läns Nykterhetsförbund

Det stöd som riktar sig till familjen eller vårdnadshavaren inkluderar familjesamtal, samspelsträning och stöd som syftar till att stärka föräldraskapet. Kartläggningen visar att det stöd som syftar till att stärka föräldraskapet är vanligast, följt av familjesamtal.

Organisationer inom området missbruk som erbjuder **indirekt stöd i form av utbildning av professionella samt insatser riktade till politiker/opinionsbildning:**

- Al-Anon familjegrupper i Sverige
- Ersta Vändpunkten
- Frälsningsarmén
- KSAN
- Maskrosbarn
- Nykterhetsrörelsens Samorganisation i Stockholm, NSO
- Rom och Resande Kvinnojour
- Stockholms Läns Nykterhetsförbund
- Stiftelsen Trygga Barnen
- Unga KRIS

Både utbildning av professionella och insatser riktade till politiker/opinionsbildning täcks in av organisationerna ovan och kartläggningen visar att ofta arbetar en och samma organisation med båda dessa områden.

Många av de organisationer som återfinns under området övrigt stöd erbjuder även de stöd till barn med missbruk i familjen.

PSYKISK SJUKDOM/ FUNKTIONSNEDSÄTTNING

Inom detta område återfinns organisationer som erbjuder stöd till barn som har minst en vårdnadshavare med en psykisk sjukdom eller funktionsnedsättning.

Organisationer inom området psykisk sjukdom/funktionsnedsättning som erbjuder **stöd riktat direkt till barnet:**

- Intresseföreningen för schizofreni, Stockholmsdistriktet
- Maskrosbarn
- OCD-föreningen Ananke
- RUS, Riksförbundet Ungdom för Social Hälsa
- Suicidprevention i Väst, Livlinan

Det stöd som riktas direkt till barnen på detta område inkluderar enskilt samtalsstöd, direkt eller via telefon/chatt/e-post, och stödgruppsverksamhet. Organisationerna riktar sig till olika åldersgrupper, dock som lägst från 7 år. Kartläggningen visar att stödgruppsverksamhet är vanligast förekommande följt av enskilda samtal vid fysiskt möte och via telefon, chatt och e-post. Maskrosbarn erbjuder även sommarläger för barn från 13 år.

Organisationer inom området psykisk sjukdom/funktionsnedsättning som erbjuder **stöd riktat till familjen eller vårdnadshavaren:**

- Intresseföreningen för schizofreni, Stockholmsdistriktet
- OCD-föreningen Ananke
- RFHL-Stockholm

Det stöd som riktar sig till familjen eller vårdnadshavaren inom detta område inkluderar familjesamtal och stöd som syftar till att stärka föräldraskapet, där kartläggningen visade att det senare var vanligare förekommande än det första.

Organisationer inom området psykisk sjukdom/funktionsnedsättning som erbjuder **indirekt stöd i form av utbildning av professionella samt insatser riktade till politiker/opinionsbildning:**

- Intresseföreningen för schizofreni, Stockholmsdistriktet
- Maskrosbarn
- RUS, Riksförbundet Ungdom för Social Hälsa

Både området utbildning av professionella och insatser riktade till politiker/opinionsbildning täcks in av organisationerna ovan. Samtliga av dem rapporterar att de bedriver undervisning medan två av dem även riktar insatser till politiker.

Det finns få organisationer som erbjuder stöd till barn som har en vårdnadshavare med en psykisk sjukdom eller funktionsnedsättning. En förklaring kan vara att dessa organisationer även erbjuder stöd inom andra områden, och därmed återfinns under övrigt stöd. Många av de organisationer som återfinns under området övrigt stöd erbjuder även de stöd till denna målgrupp, då med verksamhet som riktar sig även till barn under 7 år. Det är också möjligt att kartläggningen inte lyckats identifiera alla idéburna aktörer som verkar regionalt inom området.

VÅLD I HEMMET

Inom detta område återfinns organisationer som erbjuder stöd till barn som har bevittnat våld i hemmet.

Organisationer inom området barn som bevittnat våld i hemmet som erbjuder **stöd riktat direkt till barnet:**

- Alla Kvinnors Hus
- Botkyrka Kvinno- och Tjejjour
- Ersta diakoni
- Kvinnojouren Anna, Upplands-Bro
- Kvinnojouren i Solna
- Kvinnojouren i Österåker
- Kvinnojouren Nacka/Värmdö
- Kvinnojouren Stina, Järfälla
- Kvinnojouren Södertälje
- Kvinno- och Tjejjouren Huddinge
- Kvinno- och Tjejjouren Sigtuna
- Kvinno- och Tjejjouren Vallentuna
- Kvinnors Nätverk
- Rom och Resande Kvinnojour
- Somaya kvinno- och tjejjour
- Terrafem Stockholm

Det stöd som riktas direkt till barnet inom detta område inkluderar enskilt samtalsstöd, direkt eller via telefon/chatt/e-post, stödgruppsverksamhet och stöd genom lek. Kartläggningen visar att direkt enskilt samtalsstöd och stöd genom lek är absolut vanligast. Även stöd via telefon, stödgruppsverksamhet och stöd via chatt/e-post erbjuds barn som bevittnat våld i hemmet. Vanligast är att stödet erbjuds alla barn mellan 0–18 år.

Organisationer inom området barn som bevittnat våld i hemmet som erbjuder **stöd riktat till familjen eller vårdnadshavaren:**

- Alla Kvinnors Hus
- Botkyrka Kvinno- och Tjejjour
- Ersta diakoni
- Kvinnojouren Anna, Upplands-Bro
- Kvinnojouren i Solna
- Kvinnojouren Nacka/Värmdö
- Kvinnojouren Stina, Järfälla
- Kvinnojouren Södertälje
- Kvinno- och Tjejjouren Huddinge
- Kvinnors Nätverk
- Rom och Resande Kvinnojour
- Somaya kvinno- och tjejjour

Det stöd som riktar sig till familjen eller vårdnadshavaren på detta område inkluderar familjesamtal, samspels-
träning och stöd som syftar till att stärka föräldraskapet. Kartläggningen visar att samtliga av de organisationer som erbjuder stöd inom denna kategori erbjuder stöd som syftar till att stärka föräldraskapet. Familjesamtal och samspelsträning erbjuds men är inte lika vanligt förekommande.

Organisationer inom området barn som bevittnat våld i hemmet som erbjuder **indirekt stöd i form av utbildning av professionella samt insatser riktade till politiker/ opinionsbildning:**

- Alla Kvinnors Hus
- Botkyrka Kvinno- och Tjejjour
- Kvinnojouren Anna, Upplands-Bro
- Kvinnojouren i Solna
- Kvinnojouren Södertälje
- Kvinno- och Tjejjouren Huddinge
- Kvinno- och Tjejjouren Vallentuna
- Kvinnors Nätverk
- Nynäshamns Kvinnojour
- Somaya kvinno- och tjejjour
- Tjejjouren Huddinge

Majoriteten av de organisationer som verkar inom denna kategori inkluderar insatser riktade till politiker. Även insatser riktade till professionella är vanligt, och ungefär 2/3 av organisationerna bedriver ett sådant arbete.

Inom området barn som bevittnat våld i hemmet återfinns en hel del kvinnojourer bland de organisationer som erbjuder stöd till dessa barn. Ofta handlar det om att mamman och barnet gemensamt har kontakt med en kvinnojour och att barnet därigenom får hjälp. Barnet är oftast beroende av mammans vilja att söka hjälp på en kvinnojour för att barnet i sin tur ska komma i kontakt med densamme. I det fall att mamman inte är redo att söka hjälp kan tänkas att organisationerna som återfinns under området övrigt stöd blir av extra vikt. Dessa organisationer erbjuder ofta stöd till barn som bevittnat våld i hemmet, oberoende mammans beredskap att söka hjälp.

Foto: Kerstin Stickler

ÖVRIGT STÖD

De organisationer som inordnats under området övrigt stöd är även de organisationer som erbjuder stöd till barn som kan återfinnas i våra tre målgrupper. Däremot kan det vara organisationer som riktar sig till barn i allmänhet, oavsett vilken problematik barnet söker stöd kring (till exempel BRIS). Det kan även handla om organisationer som har en annan målgrupp – men i vilken även denna kartläggnings målgrupp ofta kan återfinnas (till exempel Bryggan, vilka erbjuder stöd till barn med föräldrar dömda till en kriminalvårdsåtgärd).

Organisationer inom området övrigt stöd som erbjuder *stöd riktat direkt till barnet*:

- 1000 Möjligheter
- Barnrättsbyrå, Ersta diakoni
- BRIS
- Bryggan Stockholm
- Fryshuset
- Föreningen Tilia
- Hela människan i Stockholms län
- Make a Difference
- Mind
- Rädda barnen
- Röda Korsets Ungdomsförbund
- Sollentuna tjejjour Indra
- Stadsmissionen, Unga Station
- Stjärnjouren, Sundbybergs tjejjour
- Tjejjouren Bellis i Österåker
- Tjejjouren Huddinge
- Tjejjouren i Södertälje, Juventas systrar
- Tjejjonen
- Ungdomar.se

Det stöd som riktas direkt till barnet inom området inkluderar enskilt samtalsstöd, direkt eller via telefon/chatt/e-post, stödgruppsverksamhet, onlinerådgivning/stöd i

grupp (till exempel diskussionsforum eller chatttrum), stöd genom lek och självhjälpsbaserade program via internet. Kartläggningen visar att den vanligaste övriga formen av stöd återfinns genom ett individuellt stöd via chatt/e-post. Enskilt samtalsstöd direkt eller via telefon är även det vanligt följt av några organisationer som erbjuder stödgruppsverksamhet. Organisationerna inom övrigt stöd täcker in åldrarna 0–18 år. Många tjejjourer återfinns inom detta område och deras stöd erbjuds endast barn som definierar sig som tjejer.

Organisationer inom området övrigt stöd som erbjuder *stöd riktat till familjen eller vårdnadshavaren*:

- BRIS
- Bryggan Stockholm
- Hela människan i Stockholms län
- Mind
- Rädda Barnen
- Stadsmissionen, Unga Station
- Sveriges Makalösa Föräldrar
- Vita Nykter

Det stöd som riktar sig till familjen eller vårdnadshavaren på detta område inkluderar familjesamtal, samspelsträning och stöd som syftar till att stärka föräldraskapet. Samtliga organisationer ovan erbjuder stöd som syftar till att stärka föräldraskapet, men även familjesamtal är vanligt förekommande.

Organisationer inom området övrigt stöd som erbjuder *indirekt stöd i form av utbildning av professionella samt insatser riktade till politiker, opinionsbildning:*

- 1000 Möjligheter
- BRIS
- Bryggan Stockholm
- Fryshuset
- Föreningen Tilia
- Hela människan i Stockholms län
- Mind
- Rädda Barnen
- Sollentuna tjejjour Indra
- Sveriges Makalösa Föräldrar
- Tjejjouren i Södertälje, Juventas systrar
- Tjejjonen
- Vita Nykter

Både området utbildning av professionella och opinionsbildning, påverkan av politiken, täcks in av organisationerna ovan och kartläggningen visar att ofta arbetar en och samma organisation på båda dessa områden.

Då kartläggningens enkät gått ut till de 103 organisationerna uppkom snabbt behovet av att lägga till ett mer allmänt område till kartläggningen. Organisationer är ibland svåra att kategorisera alltför hårddraget och på området stöd till barn i riskutsatta miljöer är det många som erbjuder hjälp oavsett problematik. Många av dessa organisationer kändes givna att ingå i kartläggningen trots att de inte var specialiserade mot vår specifika målgrupp. Andra organisationer har en specialisering mot målgruppen, men har så pass breda verksamheter att de passerat bättre in under området övrigt stöd (till exempel Hela människan). Vårt huvudsakliga syfte med kartläggningen var inte att fånga in organisationer som stöttar barn oavsett problematik och därför är kartläggningen inte heltäckande på detta område.

Foto: Christina Fagergren

Tillvägagångssätt

Kartläggningen har strävat efter att vara så heltäckande som möjligt och olika metoder har därför använts i sökandet efter aktörer på området. Dels har nyckelpersoner hjälpt till att inom sina expertområden bidra med tips på de organisationer som de haft kännedom om. Dessa har ofta hänvisat till ytterligare personer med kännedom inom något av områdena. Förutom dessa nyckelpersoner har sökningar gjorts på internet. Exempelvis har många kvinno- och tjejjourer inom regionen hittats via Sveriges Kvinno- och Tjejjourers Riksförbund, SKR, och deras hemsida kvinnojouren.se. Listor över beviljade bidragsansökningar från Statens Folkhälsoinstitut (FHI), arvsfonden och landstinget har undersökts. Inställningen var att hellre för många organisationer skulle vara med på listan än att någon skulle förbises, sedan fick de som inte erbjöd aktuellt stöd strykas efter att enkätsvaren inkommit.

Sammanställningen bygger helt på självrapporterade data från enskilda individer vid tillfrågade organisationer. Enkäten gick i så hög utsträckning som möjligt ut till organisationers "info-mail" varpå det var upp till organisationen att avgöra vem som var bäst lämpad att svara. Då info-adress saknades skickades enkäten till ordförande/ verksamhetsansvarig eller motsvarande. Vidare innehåller sammanställningen endast de organisationer som valt att svara på enkäten. Påminnelse, både via mail och via telefon, gick ut till samtliga 103 tillfrågade organisationer. Det kan även hända att kartläggningen missat någon organisation som är verksam inom Stockholms län.

En viss gränsdragning har krävts då organisationerna kategoriserats in i de fyra olika områdena. Hänsyn har tagits till en organisations primära målgrupp. Till exempel: en organisation vars primära målgrupp är barn med minst en förälder/vårdnadshavare med en missbruksproblematik hjälper inte sällan barn som bevittnat våld i hemmet. Denna hjälp är dock avhängig att barnet passar in i organisationens primära målgrupp, det vill säga – om barnet "endast" bevittnat våld i hemmet men ingen missbruksproblematik förekommer hos någon vårdnadshavare kommer inte detta stöd barnet tillgodo. Alltså har en sådan organisation kategoriserats endast under området missbruk.

Inom kategorin indirekt stöd i form av utbildning av professionella samt insatser riktade till politiker/opinionsbildning är kartläggningen inte heltäckande. Kriteriet för att bjudas in till kartläggningen var att organisationen erbjöd stöd till barn i riskutsatta miljöer och/eller deras familj.

Kartläggningen syftade endast till att undersöka vilka alternativ inom idéburen sektor som är verksamma inom området stöd till barn i riskutsatta miljöer. Det finns även många offentliga organisationer, till exempel BUP och kuling.nu, kommunal verksamhet samt religiösa samfund som erbjuder stöd till barn i riskutsatta miljöer.

Sammanställning av stöd till barn i riskutsatta miljöer

	MISSBRUK	PSYKISK SJUKDOM/ FUNKTIONSNEDSÄTTNING	VÅLD I HEMMET	ÖVRIGT STÖD
DIREKT TILL BARNET	Al-anon CAN, Centraförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning Ersta vändpunkten Frälsningsarmén Föräldraföreningen Mot Narkotika Maskrosbarn Rom och resande KJ Stiftelsen Trygga Barnen Stockholms Läns Nykterhetsförbund Unga KRIS	Intresseföreningen för schizofreni Maskrosbarn OCD-föreningen Ananke RUS, Riksförbundet ungdom social hälsa Suicidprevention i Väst, Livlinan	Alla Kvinnors Hus Botkyrka KTJ Ersta diakoni KJ Anna KJ i Solna KJ i Österåker KJ Nacka/Värmdö KJ Stina KJ Södertälje KTJ i Huddinge KTJ Sigtuna KTJ Vallentuna Kvinnors Nätverk Rom och resande KJ Somaya KTJ Terrafem Stockholm	1000 Möjligheter Barnrättsbyrån, Ersta diakoni BRIS Bryggan Stockholm Fryshuset Föreningen Tilia Hela människan Make a Difference Mind Rädda Barnen Röda Korsets Ungdomsförbund Sollentuna TJ Indra Stadsmissionen, Unga Station Stjärnjouren, Sundbybergs TJ TJ Bellis i Österåker TJ Huddinge TJ i Södertälje, Juventas systrar Tjejzonen Ungdomar.se
FÖRÄLDERN ELLER FAMILJEN	Ersta vändpunkten Frälsningsarmén KSAN RFHL-Stockholm Rom och resande KJ Stockholms Läns Nykterhetsförbund	Intresseföreningen för schizofreni OCD-föreningen Ananke Rfhl-Stockholm	Alla Kvinnors Hus Botkyrka KTJ Ersta diakoni KJ Anna KJ i Solna KJ Nacka/Värmdö KJ Stina KJ Södertälje KTJ i Huddinge Kvinnors Nätverk Rom och resande KJ Somaya KTJ	BRIS Bryggan Stockholm Hela människan Mind Rädda Barnen Stadsmissionen, Unga Station Sveriges Makalösa Föräldrar Vita Nykter
UTBILDNING OCH OPINIONSBILDNING	Al-anon Ersta vändpunkten Frälsningsarmén KSAN Maskrosbarn NSO, Nykterhetsrörelsens Samorganisation i Stockholm Rom och resande KJ Stiftelsen Trygga Barnen Stockholms Läns Nykterhetsförbund Unga KRIS	Intresseföreningen för schizofreni Maskrosbarn RUS, Riksförbundet ungdom social hälsa	Alla Kvinnors Hus Botkyrka KTJ KJ Anna KJ i Solna KJ Södertälje KTJ i Huddinge KTJ Vallentuna Kvinnors Nätverk Nynäshamns KJ Somaya KTJ TJ Huddinge	1000 Möjligheter BRIS Bryggan Stockholm Fryshuset Föreningen Tilia Hela människan Mind Rädda Barnen Sollentuna TJ Indra Sveriges Makalösa Föräldrar TJ i Södertälje, Juventas systrar Tjejzonen Vita Nykter

KJ=Kvinnojour KTJ=Kvinno- och tjejjour TJ=Tjejjour

Är du intresserad av kartläggningens
fullständiga resultat?

Det publiceras på Länsstyrelsens webb-
plats under december månad 2013.

Länsstyrelsen Stockholm

Hantverkargatan 29
Box 22 067
104 22 Stockholm
Tfn: 08- 785 40 00
www.lansstyrelsen.se/stockholm